

Raportti syysmuuton seurannasta Iin Hervassa, 2024

Vili Törmänen

Luonto-Mutaset Oy

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus.....	2
3. Työstä vastaavat henkilöt	4
4. Seurantapäivät- ja paikat, olosuhteet sekä seurannan menetelmät	4
5. Tulokset.....	12
6. Johtopäätökset.....	17
7. Muita havaintoja	18
8. Viittaukset	19

Taulukot

- Taulukko 1 Taulukko tuulen voimakkuuksien havaittavista vaikutuksista toimi pohjana tarkkailupäivien tuulen voimakkuuden arviointiin. (Ilmatieteenlaitos).
- Taulukko 2 Olosuhdehavainnot tarkkailupäiviltä.
- Taulukko 3 Olosuhdehavainnot tarkkailupäiviltä.
- Taulukko 4 Lentojen suunnat ja korkeusluokat, sekä eri suuntien ja korkeusluokkien prosentuaaliset osuudet kokonaislentomäärästä. Noin kymmenesosa lennoista tapahtui laskentakorkeudessa eli 50–180 metrin välissä. Yli 180 metrin korkeutta ei havaittu. Suunnista luonnollisesti etelä oli suosittu. Kierteleviä lintuja/parvia, erityisesti rastaiden osalta havaittiin runsaasti.
- Taulukko 5 Sorsalinnut
- Taulukko 6 Kuikkalinnut
- Taulukko 7 Päiväpetolinnut
- Taulukko 8 Kurkilinnut
- Taulukko 9 Kyyhkylinnut
- Taulukko 10 Varpuslinnut
- Taulukko 11 Parvien keskimääräiset koot lajeittain
- Taulukko 12 Lajihavaintojen jakautumista eri seurantapäiville kuvaava taulukko. Lajihavaintojen monipuolisuuden suhteen painottuu syyskuun alku. Kurkimuuttoa ei havaittu syyskuun alun jälkeen. Tilhien, vihervarpusten ja urpiaisten liikkuminen alkoi myöhemmin.
- Taulukko 13 Lajihavaintojen Hervan syysseurannassa havaitut lintulajit (ml. paikalliset ja kiertelevät), niiden määrät ja uhanalaisuusluokitus. (EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen, DIR = Euroopan lintudirektiivin I-liitteen laji)

Kuvat

- Kuva 1 Selvitysalueen sijainti ja rajaus. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).
- Kuva 2 Selvitysalueen lähestymiskartta. Lähikunnat ovat vaaleammalla sävyllä. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).
- Kuva 3 Selvitysalueen sijainti ja rajaus. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).
- Kuva 4 Havainnointipisteet selvitysalueella koordinaattipisteissä: 7264170, 437729; 7263500, 439293. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).
- Kuva 5 Näkymä länteen läntiseltä tarkkailupaikalta.
- Kuva 6 Näkymä pohjoiseen läntiseltä tarkkailupaikalta.
- Kuva 7 Näkymä itään läntiseltä tarkkailupaikalta.
- Kuva 8 Näkymä länteen itäiseltä tarkkailupaikalta.

- Kuva 9 Näkymä pohjoiseen itäiseltä tarkkailupaikalta
- Kuva 10 Näkymä itään itäiseltä tarkkailupaikalta.
- Kuva 11 Varpuspöllö vihelteli alueen länsiosissa olevan pellon reunametsissä lähellä ”läntistä muutontarkkailupaikkaa”

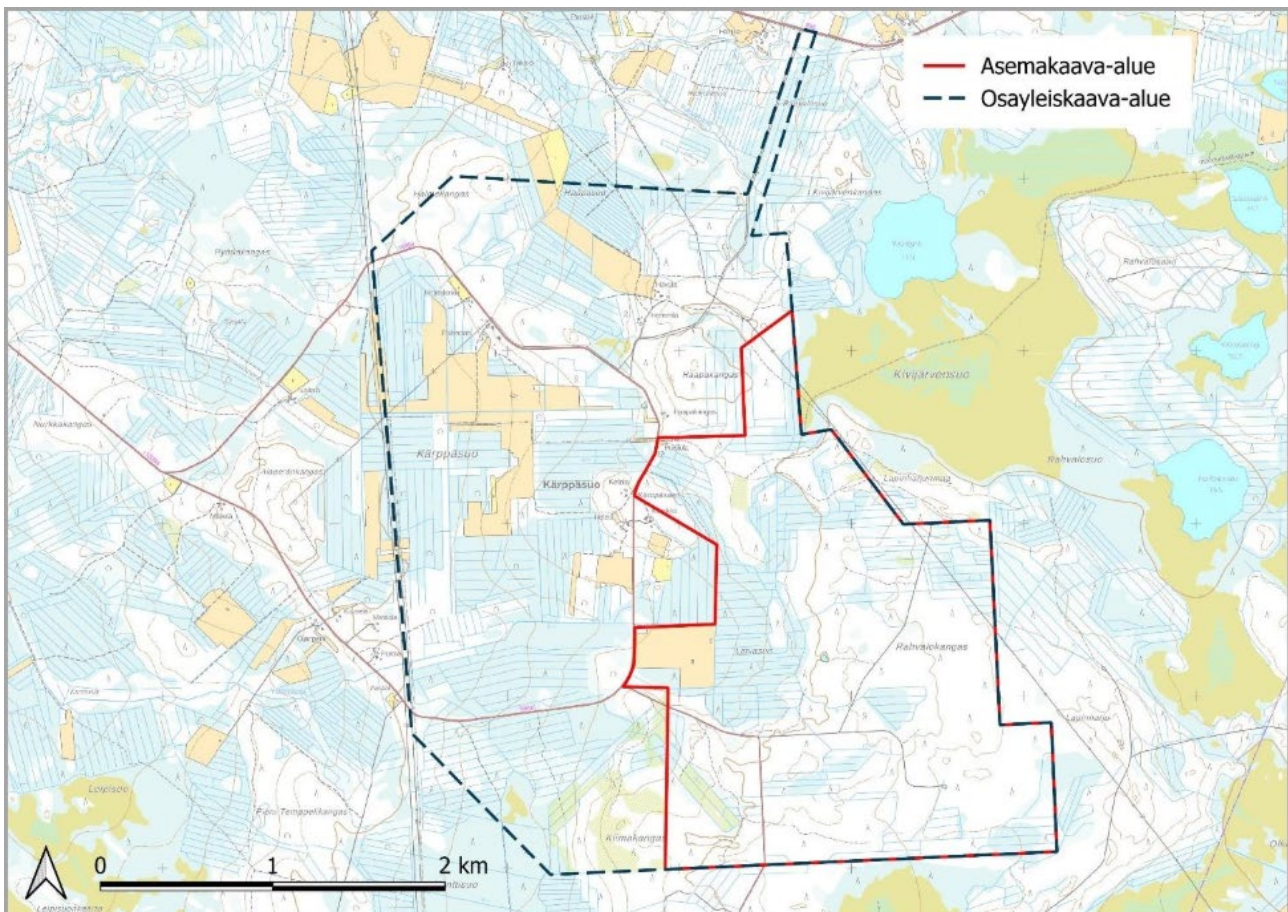
Kuvaajat

- Kuvaaja 1 Syksyn muuttolennon aikana laskettujen yksittäisten lintujen muuttosuunnat. X-akseli osoittaa lentosuunnan, Y-akseli yksittäisten lintujen lukumäärän.

1. Johdanto

Tässä raportissa esitellään Luonto-Mutaset Oy:n tekemän lintujen syysmuuttoseurannan tulokset Herva-osayleiskaava-alueella, Iin kunnassa. Selvityksen tarkoituksena oli tunnistaa alueella syysmuuton aikana liikkuvat lajit ja niiden lentokorkeudet- ja reitit. Raportin tuloksien perusteella voidaan arvioida suunnitellun osayleiskaavan mahdollisia vaikutuksia muuttavaan linnustoon. Iin Hervassa sijaitsevan selvitysalueen raja- ja sijainti on esitetty kuvassa 1. Selvitysalue sisältää asemakaava-alueen, jolle suunnitellaan datakeskusta ja siihen liittyviä rakenteita.

Lintujen syysmuuton seuranta toteutettiin Iin Hervassa sijaitsevalla hankealueella (kuva 1) elokuun lopun ja lokakuun puolivälin välisenä aikana syksyllä 2024. Tarkkailupäiviä oli yhteensä kymmenen. Seurannan toteutti biologiopiskelija Vili Törmänen Teppo Mutasen ohjauksessa. Raportissa esitetään käytetyt inventointimenetelmät, epävarmuustekijät, tulokset ja päätelmät.

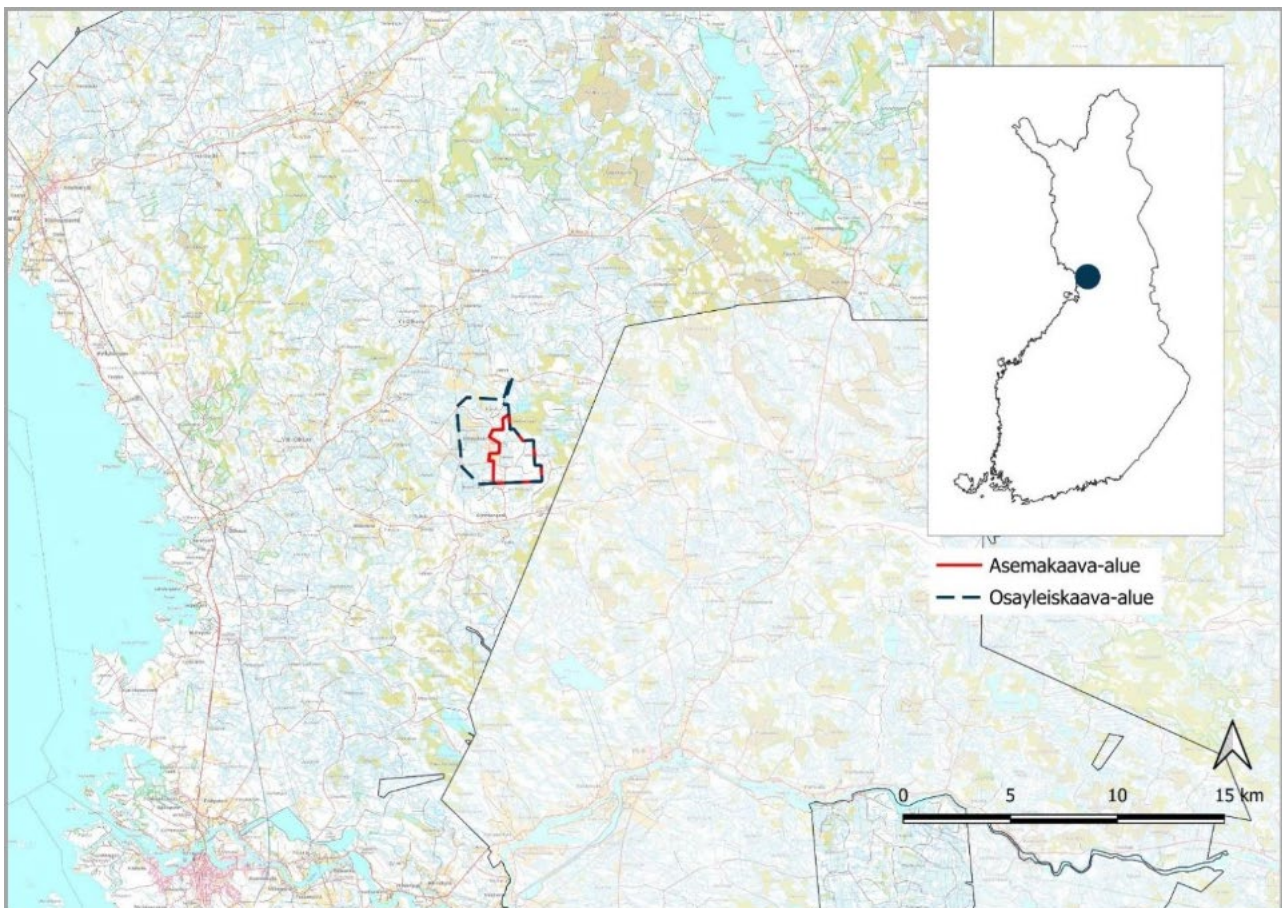
Kuva 1 Selvitysalueen sijainti ja raja- ja osayleiskaava-alue. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).

Alue koostuu valtaosin ojitetusta rämemaasta ja talousmetsäkäytössä olevista mäntyvaltaisista kangasmetsistä. Erottavia maastonkohtia ovat alueen länsilaidalla, Latvasuon vieressä sijaitseva pelto, joka on voimakkaasti pensoittunut, sekä alueella olevat kaksi pientä lampea. Lisäksi on syytä huomioida alueen ulkopuolella koillisessa sijaitseva Kivijärvensuo. Parhailtaan on käynnissä voimalinjan rakennustyö Kivijärvensuon vastaisella laidalla hankealuetta.

Muutonseurannan kannalta alue ei ole paras mahdollinen tasaisuuden ja peitteisyyden vuoksi. Mahdollisimman suuren havainnointikattavuuden saavuttamiseksi havainnointia suoritettiin kahdesta eri paikasta, siten että toinen paikka sijaitsi alueen läntisellä laidalla ja toinen itäisellä.

2. Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus

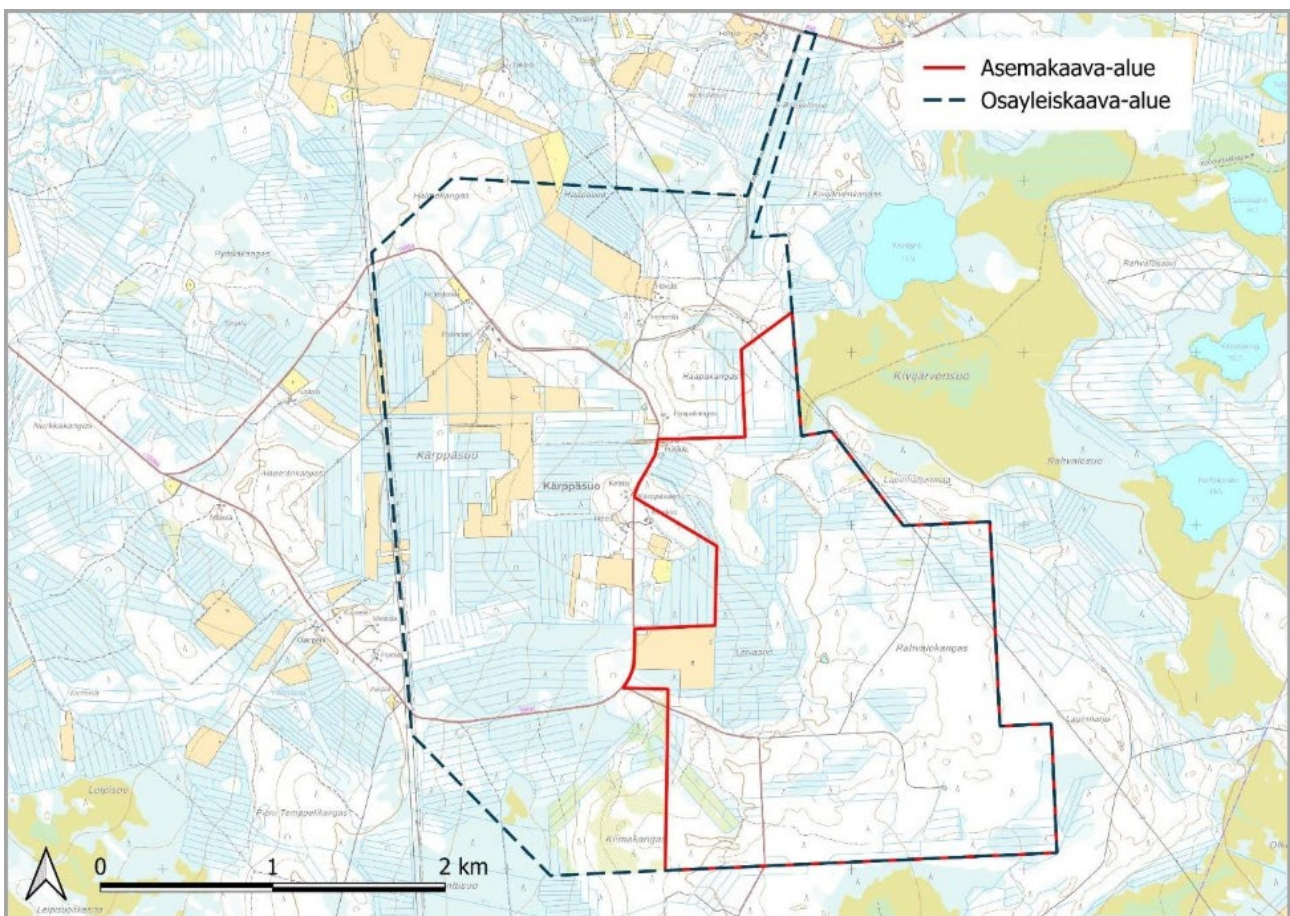
Hervan selvitysalue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Iin kunnassa noin 33 kilometriä kuntakeskuksesta koilliseen (Kuva 2). Alue sijoittuu Kärppäsuon, Rahvalonkankaan ja Konttisuon maastoihin. Osayleiskaavan selvitysalueen pinta-ala on noin 1 156 hehtaaria (Kuva 2).

Kuva 2 Selvitysalueen lähestymiskartta. Lähikunnat ovat vaaleammalla sävyllä. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).

Selvitysalue sijaitsee keskiborealisella metsäkasvillisuusvyöhykkeellä ja pohjanmaan aapasoiden suokasvillisuusvyöhykkeellä. Kasvillisuus on enimmäkseen kivennäismaan kangasmetsiä ja rämeitä sekä länsiosassa myös korpilaikkuja. Kasvupaikkatyypit ovat pääosin tuoreita ja kuivahkoja kankaita, karuja rämeitä sekä paikoitellen alueen länsiosassa ravinteisia korpia. Metsät ovat lähes kauttaaltaan metsätalouuskäytössä ja suot ojitettuja, mikä on niiden luonnontilaa heikentävä tekijä. Puusto on ikärakenteeltaan nuorta tai varttuneempaa kasvatusmetsää ja vähäpuustoisia alueita on melko runsaasti. Länsi- ja keskiosissa aluetta on peltolohkoja.

Konttikangas-pohjavesialue (11139051) sijaitsee noin kilometrin päässä selvitysalueen etelärajasta kaakkoon, ja Kuisuo-Natura 2000 -alue (FI1106401, SAC/SPA) noin kahden kilometrin päässä selvitysalueesta etelään.

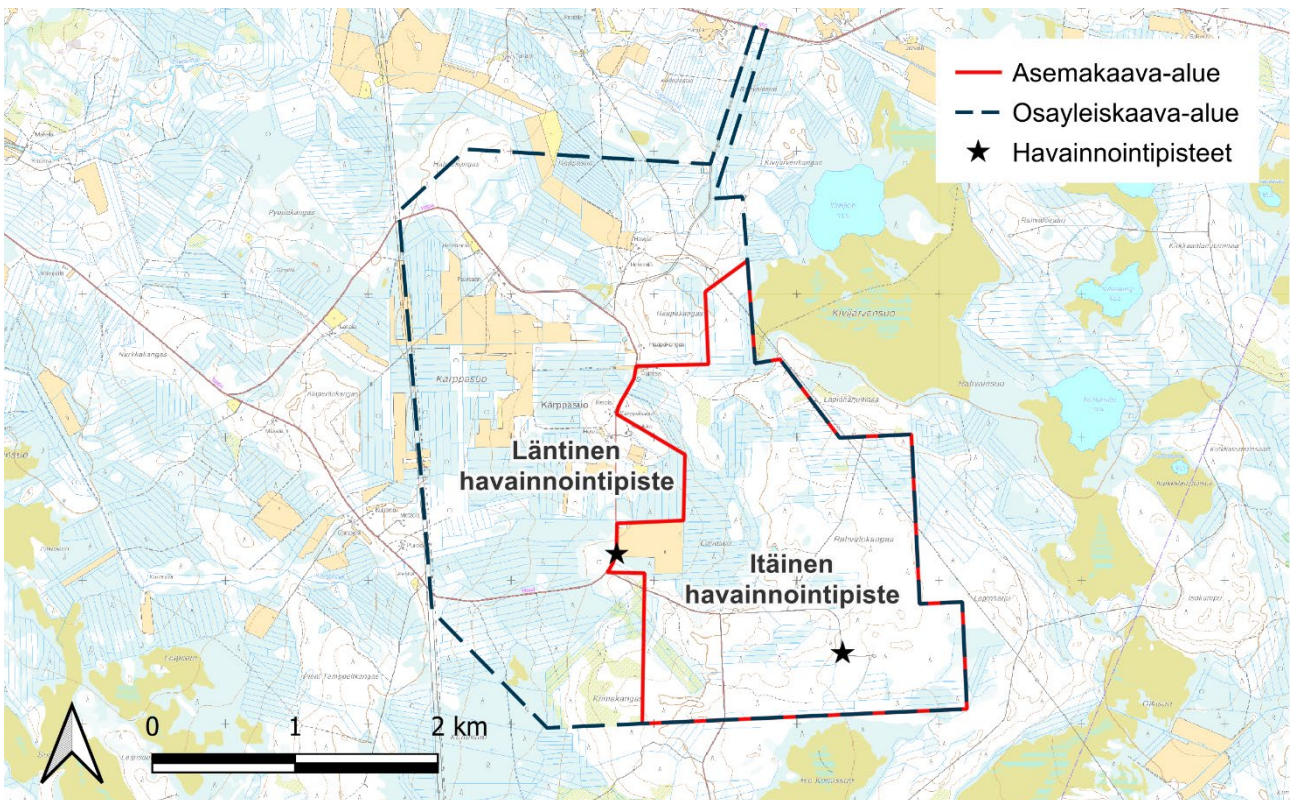
Kuva 3 Selvitysalueen sijainti ja rajaus. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).

3. Työstä vastaavat henkilöt

Selvityksen on tehnyt lintuharrastaja Vili Törmänen Teppo Mutasen ohjauksessa. Törmäsellä (opiskeli biologiaa vuonna 2024, valmistui vuonna 2025) on pitkäaikainen lintuharrastus (yli 10 vuotta). Valvoja Teppo Mutasella on yli 40 vuoden kokemus lintuharrastuksesta. Hän on toiminut luontoyrittäjänä yli 10 vuotta.

4. Seurantapäivät- ja paikat, olosuhteet sekä seurannan menetelmät

Seurantapäivien ohjeellisena välinä pidettiin noin viikkoa. Päätökset maastoon menemisestä tehtiin sääennusteiden ja syysmuuton kulloistakin aktiivisuutta koskevan, kokemukseen ja ajankohtaisiin havaintoihin perustuvan arvioinnin pohjalta. Sään tuli olla mielellään mahdollisimman pilvetön, vähätuulinen ja ennen kaikkea sateeton. Seuranta pyrittiin aamuisin aloittamaan mahdollisimman pian auringonnousun jälkeen.

Kuva 4 Havainnointipisteet selvitysalueella koordinaattipisteissä: 7264170, 437729; 7263500, 439293. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (8/2025).

Läntinen havainnointipiste sijaitsi koordinaattipisteessä (ETRS-TM35FIN) 7264170, 437729. Kyseinen paikka sijaitsi pensoittuneen pellon vieressä Kärppäsuontielle. Selvitysalueen itäisempi

tarkkailupiste sijaitti koordinaattipisteessä 7263500, 439293. Tämä paikka sijaitti pienen hakkuualueen, josta osa oli jo varttuneempaa taimikkoa, eteläisellä laidalla (Kuva 4).

”Läntinen tarkkailupaikka” tarjosi erinomaisen näkymän pohjoiseen ja itään, sekä kohtalaisen näkymän alueen ulkopuolelle länteen (kuvat 5, 6 ja 7).

***Kuva 5** Näkymä länteen läntiseltä tarkkailupaikalta.*

***Kuva 6** Näkymä pohjoiseen läntiseltä tarkkailupaikalta.*

***Kuva 7** Näkymä itään läntiseltä tarkkailupaikalta.*

Itäisempi tarkkailupaikka tarjosi hyvät näkymä pohjoiseen ja länteen, sekä kohtalaisen näkymän itään. (Kuvat 8, 9 ja 10).

***Kuva 8** Näkymä länteen itäiseltä tarkkailupaikalta.*

***Kuva 9** Näkymä pohjoiseen itäiseltä tarkkailupaikalta.*

Kuva 10 Näkymä itään itäiseltä tarkkailupaikalta.

Mahdollisia muita tarkkailupaikkoja olisi voinut löytyä Kivijärvensuon laidalta ja aivan selvitysalueen pohjoiskärjestä. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista seuraavista syistä:

- voimalinjan rakennustöistä aiheutuva vaikeus liikkua näille paikoille
- mahdollinen häiriö, mikä olisi voinut syntyä rakennustöille
- työturvallisuusnäkökohta

Alueen kaakkoiskulmilla tehtiin avohakkuuta tarkkailujakson aikana, mikä olisi avannut parempaa näkymää tarkkailulle, mutta tuollakin ongelmana oli metsätyökoneiden liikkuminen, puiden kaato, sekä myöhemmin puunkorjuusta aiheutunut liikenne. Joten häiriön välttämiseksi sekä työturvallisuusnäkökohdat huomioiden tarkkailua ei tuolta hakkuulta suoritettu.

Tarkkailut pyrittiin suorittamaan niin, että paikkojen välillä vuoroteltiin, siten että joka toinen kerta mentiin samalle paikalle. Olosuhdehavainnoissa kiinnitettiin huomiota tuulen voimakkuuteen ja suuntaan. Tuulen voimakkuutta arvioitiin kokemukseen ja maastossa havaittaviin vaikutuksiin (puiden taipuminen yms.) pohjaten. Pohjana tuulen arvioinnille käytettiin Ilmatieteenlaitoksen taulukkoa (Taulukko 1).

Taulukko 1 Taulukko tuulen voimakkuuksien havaittavista vaikutuksista toimi pohjana tarkkailupäivien tuulen voimakkuuden arviointiin. (Ilmatieteenlaitos).

Tuulen nopeus (m/s)	Tuulen nimitys	Tuulen vaikutus maalla
0	Tyyntä	Savu nousee pystysuoraan.
1	Heikkoa	Tuulen suunnan näkee savun liikkeestä.
2-3	Heikkoa	Tuulen tuntee iholla. Puiden lehdet kahisevat.
4-5	Kohtalaista	Puiden lehdet ja lehdet liikkuvat. Kevyt lippu suoristuu.
6-7	Kohtalaista	Pienet oksat heiluvat. Nostaa maasta pölyä ja irtonaisia paperin palasia.
8-10	Navakkaa	Pienukset lehtipuut heiluvat. Järvenselällä vaahtopäitä
11-13	Navakkaa	Suuret oksat heiluvat. Tuuli suhisee sattuessaan taloihin ja kiinteisiin esineisiin.
14-16	Kovaa	Puut heiluvat. Tuulta vasten kulkeminen vaikeaa.
17-20	Kovaa	Katkoo puiden oksia. Ulkona liikkuminen vaikeaa.

Pilvisyyden arvioinnissa noudatettiin kahdeksanportaista arviointikaavaa, jossa 0/8 on hyvin vähäistä pilvisyyttä ja 8/8 tarkoittaa 95 prosentin pilvisyyttä. Säätilat kirjattiin tarkkailun alusta ja lopusta. Lisäksi tehtiin huomioita, jos merkittäviä tapahtumia säätilan suhteen sattui tarkkailun aikana. Alla taulukko tarkkailupäivistä olosuhteineen (Taulukko 2).

Taulukko 2 Olosuhdehavainnot tarkkailupäiviltä.

PÄIVÄ JA TARKKAILUN KESTO	AURINGONNOUSU (Ii)	SÄÄTILA alku -> loppu	TARKKAILUPAIKKA
26.8. klo. 5.45–13.45	klo. 5.39	Tuuli: 4-5 m/s lounas - > 8-10 m/s lounas Lämpö: 16 -> 17 c Pilvisyys: 0/8 -> 6/8	7264170, 437729

2.9. klo. 5.45–13.45	klo. 6.01	Tuuli: 2-3 m/s eteläkaakko -> 4-5 m/s kaakko Lämpö: 13 -> 17 c Pilvisyys: 8/8 -> 6/8	7263500, 439293
9.9. klo. 6.50–14.50	klo. 6.22	Tuuli: Tyyntä -> 8- 10 m/s eteläkaakko Lämpö: 16 -> 21 c Pilvisyys: 0/8 -> 1/8	7264170, 437729
18.9. klo. 7.00–15.00	klo. 6.50	Tuuli: Tyyntä -> 4- 5 m/s länsi Lämpö: 9 -> 18 c Pilvisyys: 7/8 -> 6/8	7263500, 439293 (kello 11 asti, paikkaa vaihdettiin 7264170, 437729, jossa loppupäivä
25.9. klo. 7.10–14.10	klo. 7.11	Tuuli: 2-3 m/s etelä - > 4-5 m/s etelä Lämpö: 13 -> 15 c Pilvisyys: 8/8 -> 8/8 Sade klo 13.15 alkaen	7264170, 437729
30.9. klo. 6.55–14.55	klo. 7.26	Tuuli: tyyntä -> 6- 7 m/s lounas Lämpö: -1 -> 8 c Pilvisyys: 0/8 -> 2/8	7263500, 439293
3.10. klo. 7.40–15.50	klo. 7.36	Tuuli: tyyntä -> 2- 3 m/s etelä Lämpö: -4 -> 7 c Pilvisyys: 3/8 -> 2/8	7264170, 437729
9.10 klo. 7.45–14.45	klo. 7.54	Tuuli: 6-7 m/s kaakko -> 11-13 m/s kaakko Lämpö: 1 -> 4 c Pilvisyys: 6/8 -> 8/8	7263500, 439293
15.10 klo. 7.20–14.20	klo. 8.14	Tuuli: tyyntä -> tyyntä Lämpö: 2 -> 6 c Pilvisyys: 8/8 -> 0/8	7264170, 437729

		<i>Aamulla pientä tihkua. Sumua aamupäivään asti, ei vakavaa häiriötä.</i>	
<i>18.10 klo. 8.00–15.00</i>	<i>klo. 8.23</i>	<i>Tuuli: 11-13 m/s lounas -> 6-7 m/s lounas Lämpö: 11 -> 10 c Pilvisuus: 8/8 -> 8/8 Pientä sadetta klo 13.30 alkaen.</i>	<i>7263500, 439293</i>

Auringonnousut ja toteutuneet havainnointiajat on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3 Olosuhtehavainnot tarkkailupäiviltä.

Päivämäärä	Havainnointiaika	Auringonnousu
26.08.2024	5.45–13.45	5.39
02.09.2024	5.45–13.45	6.01
09.09.2024	6.50–14.50	6.22
18.09.2024	7.00–15.00	6.50
25.09.2024	7.10–14.10	7.11
30.09.2024	6.55–14.55	7.26
03.10.2024	7.40–15.50	7.36
09.10.2024	7.45–14.45	7.54
15.10.2024	7.20–14.20	8.14
18.10.2024	8.00–15.00	8.23

Syyskuun 18.päivän tarkkailupaikan vaihdos tehtiin, koska lähiympäristössä alkoi metsästystapahtuma. Häiriön välttämiseksi ja työturvallisuussyistä paikkaa vaihdettiin. Vaihdokseen meni noin kymmenen minuuttia.

Tarkkailua suoritettiin yhteensä 76 tuntia. Olosuhteet olivat tarkkailuun säätilojen puolesta erittäin hyvät.

Itse havainnoinnissa käytettiin kiikareita ja kaukoputkea. Katseella tarkkailtiin pohjoista suuntaa, samoin kuin läntistä ja itäistäkin. Luonnollisesti välillä katseltiin suoraan ylöspäinkin. Välillä kiikarilla sekä kaukoputkella kierrettiin horisonttia ja taivasta, jotta kaukana ja korkealla lentävät kohteet voitaisiin havaita.

Havaintojen kirjaamisessa meneteltiin niin, että merkittiin laji, yksilömäärä, suunta, ohituspuoli- ja etäisyys, linnun korkeus, kellonaika ja mahdollisia muita huomioitavia asioita. Suunnan

merkkaamisessa käytettiin lyhenteitä, kuten S=etelä, SE=kaakko, SSW=etelälounas. Suunnan määrittämisen apuna käytettiin kompassia. Ohituspuoli merkattiin niin, että + -merkillä merkattiin oikealta eli idänpuolelta menneet linnut. Miinusmerkillä (-) merkattiin taas vasemmalta eli lännen puolelta ohittaneet yksilöt/parvet. Etäisyyttä ilmaistiin lisäämällä kutakin merkkiä seuraavan ohjeen perusteella: +/- päältä tai vierestä, + tai - läheltä, ++ tai - melko kaukaa (kiikarilla tunnistettavissa), +++ tai --- kaukaa, ++++ tai ---- hyvin kaukaa (kaukoputkella näkee noin 1–2 kilometriä). Korkeudessa käytettiin kolmiportaista asteikkoa: I = alle 50 m, II=50-180 m, III=yli 180 metriä. Korkeuden arviointi pohjautui kokemukseen, sekä puuston käyttämiseen vertailukohtana. Muuttohavainnoinnin ohella ylös merkattiin myös mielenkiintoisia kierteleviä ja paikallisia lintuja.

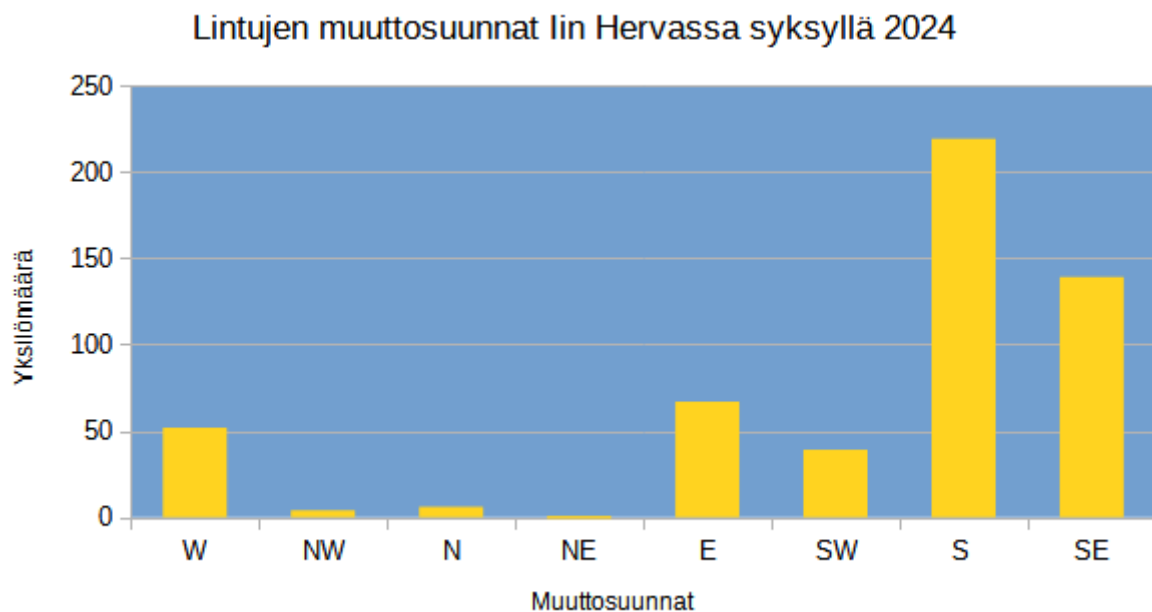
5. Tulokset

Lentojen yhteismääräksi tarkkailun aikana kirjattiin 699 lentoa. Suosituin lentosuunta oli vähemmän yllättäen etelä (219), toisena tuli rastaiden vilkkaan liikehännän seurauksena kiertelevät eli ilman selkeää suuntaa liikkuvat linnut (173). Kolmanneksi ylsi kaakkoinen suunta (139). Melkeinpä kaikki lennot kulkivat selvitysalueen yllä, ainoastaan kahdeksan kurkea lensi niukasti alueen länsirajan ulkopuolella etelän suuntaan. Lennoista 625 tapahtui lentokorkeusluokassa I (alle 50 metriä). Toisessa luokassa eli 50–180 metriä lentoja havaittiin 74. Yli 180 metrin korkeudessa tapahtuneita lentoja ei todettu (Taulukko 4, kuvaaja 1.). Läntisellä tarkkailupaikalla (7264170, 437729) lentoja havaittiin 332, kun taas itäisellä paikalla (7263500, 439293) todettiin 367 lentoa.

Taulukko 4. Lentojen suunnat ja korkeusluokat, sekä eri suuntien ja korkeusluokkien prosentuaaliset osuudet kokonaislentomäärästä. Noin kymmenesosa lennoista tapahtui laskentakorkeudessa eli 50–180 metrin välissä. Yli 180 metrin korkeutta ei havaittu. Suunnista luonnollisesti etelä oli suosittu. Kierteleviä lintuja/parvia, erityisesti rastaiden osalta havaittiin runsaasti.

LENTOKORKEUS: SUUNNAT:	I (alle 50 m)	II (50–180 m)	III (yli 180 m)	YHT.	OSUUS KAIKISTA LENNOISTA
N	5	1	0	=6	0,86 %
NW	4	0	0	=4	0,57 %
W	51	1	0	=52	7,44 %
SW	27	12	0	=39	5,58 %
S	159	60	0	=219	31,33 %
SE	139	0	0	=139	19,89 %
E	67	0	0	=67	9,59 %

NE	0	0	0	=0	0,00 %
KIERTELEVÄT	173	0	0	=173	24,75 %
YHT.	=625	=74	=0	=699	=100,00 %
OSUUS KAIKISTA LENNOISTA	89,41 %	10,59 %	0,00 %	= 100,00 %	

Kuvaaja 1. Syksyn muuttolennon aikana laskettujen yksittäisten lintujen muuttosuunnat. X-akseli osoittaa lentosuunnan, Y-akseli yksittäisten lintujen lukumäärän.

Yleisin laji seurannan aikana oli järripeippo (297 lentoa). Toiseksi ylsivät Turdus-suvun rastaat sekaparvineen (165, lisätynä erillisillä punakylkirastashavainnoilla 175). Kolmanneksi yleisin lentäjä oli kurki (57). Lajeja havaittiin yhteensä 17.

Alla taulukot 5–10 havaituista lintulajeista ja havaintomääristä lahkoittain.

Taulukko 5 Sorsalinnut

Sorsalinnut <i>Anseriformes</i>	yksilömäärä
laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	18

Taulukko 6 Kuikkalinnut

Kuikkalinnut <i>Gaviidae</i>	yksilömäärä
kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	1

Taulukko 7 Päiväpetolinnut

Päiväpetolinnut <i>Accipitriformes</i>	yksilömäärä
hiirihaukka <i>Buteo buteo</i>	2
kanahaukka <i>Accipiter gentilis</i>	1
sinisuohaukka <i>Circus cyaneus</i>	1

Taulukko 8 Kurkilinnut

Kurkilinnut <i>Gruiformes</i>	yksilömäärä
kurki <i>Grus grus</i>	57

Taulukko 9 Kyyhkylinnut

Kyyhkylinnut <i>Columbiformes</i>	yksilömäärä
sepelkyyhky <i>Columba palumbus</i>	12

Taulukko 10 Varpuslinnut

Varpuslinnut <i>Passeriformes</i>	yksilömäärä
rastaslaji, <i>Turdus sp.</i>	165
järripeippo <i>Fringilla montifringilla</i>	297
tilhi <i>Bombycilla garrulus</i>	40
vihervarpunen <i>Spinus spinus</i>	50
peippo <i>Fringilla coelebs</i>	25
punakylkirastas <i>Turdus iliacus</i>	10

urpiainen <i>Acanthis flammea</i>	10
västäräkki <i>Motacilla alba</i>	4
puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	1
korppi <i>Corvus corax</i>	5

Kurjilla, järripeipolla ja rastailta enemmistö lennoista (36/57) havaittiin laskentakorkeudessa (50–180 m). Järripeipon, rastaiden ja kurkien muuttoa havaittiin syyskuun alkupuolella, jonka jälkeen havainnot loppuivat. Yhden kerran havaittiin neljän kurjen poistuvan läntisen tarkkailupaikan tuntumasta pellolta, joka sai pohtimaan, voisivatko kurjet käyttää pensoittunutta peltoa yöpymiseen tai ruokailuun. Muita havaintoja pellolta ei myöhemmin enää tullut.

Vihervarpusen, tilhen, peipon ja laulujoutsenen kaikki lennot havaittiin alle 50 metrin korkeudessa. Näistä lajeista havaintoja tuli tasaisesti syyskuun aikana. Lisäksi syyskuun toisena päivänä kuultiin itäiseltä tarkkailupaikalta laulujoutsenten ääniä idästä ja etelästä. Vaikea arvioida olivatko maassa vai lennossa. Todennäköisesti soisilla lähialueilla oleskelee joutsenia niin muutto- kuin pesimäaikaankin. Osa sepelkyyhkyistä oli todennäköisesti paikallisia lintuja, osa muuttavia.

Elokuun 26. päivänä havaittiin hankealueella kaksi hiirihaukkayksilöä.

Yksittäisen kaakkurin havaittiin syyskuun toisena päivänä itäisellä tarkkailupaikalla lentävän pohjoisen suuntaan. Tuli mieleen, että kyseessä voisi olla läheiselle Kivijärvelle kalastamaan menevä lintu.

Lajisto koostui pääosin tyypillisestä syysmuuttoajan valtalajistosta. Isommilla linnuilla, kurjilla ja joutsenilla, tyypillinen parvikoko oli viidestä linnusta kahteenkymmeneen. Peippolinnut ja rastaat matkasivat suuremmissa, kymmenien lintujen parvissa. Taulukossa 11 niiden lajien keskimääräiset parvikoot (kokonaisuusyksilömäärä / havaintokerrat), joista vähintään kymmenen havaittua yksilöä.

Taulukko 11 Parvien keskimääräiset koot lajeittain

laji	keskimääräinen parvikoko
järripeippo	16
rastaslaji	33
kurki	8
vihervarpunen	25
tilhi	13
peippo	13
laulujoutsen	45

sepelkyyhky	2
punakylkirastas	10
urpiainen	10

Muuton intensiteetti väheni syyskuun loppua ja lokakuuta kohden. Eri lajeilla oli luonnollisestikin paljon vaihtelua muuton jakautumisessa ja sen huippukohdissa. Taulukossa 12 nähtävissä minä päivinä mitäkkin lajia havaittiin.

Taulukko 12 Lajihavaintojen jakautumista eri seurantapäiville kuvaava taulukko. Lajihavaintojen monipuolisuuden suhteen painottuu syyskuun alku. Kurkimuuttoa ei havaittu syyskuun alun jälkeen. Tilhien, vihervarpusten ja urpiaisten liikkuminen alkoi myöhemmin.

PÄIVÄT:	26.8	2.9	9.9	18.9	25.9	30.9	3.10	9.10	15.10	18.10
LAJIT:	8									
JÄRRIFEIPPO		X	X							
RASTASLAJI			X		X		X	X		
KURKI	X		X							
VIHERVARPUNEN					X				X	
TILHI							X	X		X
PEIPPO	X	X								
LAULUJOUTSEN		X	X			X				
SEPELKYYHKY	X	X	X			X				
PUNAKYLKIRASTAS		X								
URPIAINEN										X
KORPPI	X					X			X	
VÄSTÄRÄKKI		X		X						
HIIRIHAUKKA	X									
KAAKKURI		X								
KANAHAUKKA			X							
PUUKIPIJÄ							X			
SINISUOHAUKKA			X							

6. Johtopäätökset

Syysmuutto Iin Hervan alueella oli melko rauhallista. Osasyynä saattoi olla varsin lämmin syksy, jolloin lintujen muutto jakautui pidemmälle aikavälille. Järripeippo ja rastaat erottuivat lajeina, joilla yksilömäärät nousivat suuriksi. Järripeipolla tosin huippukohta meni nopeasti ohi, kun taas rastaista kierteli pidemmälle syksyyn. Kurkien määrääkin voi pitää kohtalaisen suurena (57), vaikka sen olisi ehkä voinut kuvitella vieläkin suuremmaksi ottaen huomioon viereisen Kivijärvensuon tarjoaman levähdys- ja ruokailualueen. Kurjista suurina lintuina on huomattava, että enemmistö niistä lensi 50–180 metrin laskentakorkeudessa, toisin kuin alempana lentänyt valtaosa kokonaislintumäärästä. Isoista linnuista joutsenet puolestaan lensivät alle 50 metrin korkeudessa. Sivuhuomiona tuohon suureen havaintomäärään alimmassa korkeusluokassa on nostettava se, että useana päivänä vallitsi ilmapirtauksia eteläisistä suunnista, joten osaltaan se on voinut johtaa siihen, että vastatuuleen etenevät linnut ovat ”painuneet” matalammalle. Laulujoutsenten määrä oli vähäinen, mutta todennäköisesti lämmin syksy on nimenomaan laulujoutsenen kohdalla voinut venyttää muutolle lähtöä, jolloin niiden muuton huippu voisi olla vielä tulossa. Kaikkien lajien kohdalla voidaan todeta, että erityisen suuria muuttoparvia ei nähty, joka selittynee sillä, että suurempia lintumassoja kerääntyy yhteen vasta etelämpänä sopivilla, isoilla levähdyspaikoilla. Linnut matkasivat Hervan ylitse pienempiin parviin ryhmittyneinä.

Lajeja, joita olisi voinut olettaa näkevänsä ovat muun muassa metsähänhi, varpushaukka sekä maakotka.

Varsinkin metsähänhen puuttuminen on erikoista jo siitä syystä, että läheisillä soilla voisi kuvitella oleskelevan hanhia. Varpushaukkoja on voinut muuttaa ehkä jo ennen seurannan aloitusta, eikä toisaalta tarkkailualue ollut sellainen, että maastoon olisi muodostunut selkeä johtolinjaa, esimerkiksi maakannasta, jota haukat olisivat seuranneet. Maakotkan nuoret yksilöt taas liikkuvat ehkä vielä myöhemmin loka- ja marraskuussa.

Selvitysalueella itsessään, läntisen tarkkailupaikan tuntumassa oleva rehevöitynyt pelto voisi olla joillekin, varsinkin hyönteissyöjälinnuille, sopiva levähdyspaikka. Pellolta kuultiinkin punarintojen ääntelyä, jotka voivat tuki olla paikallisia lintuja, mutta myös yömuutolta pellolle jääneitä. Itse alueella tuskin on maastonkohtaa, joka vetäisi ja keräisi isompia määriä muuttolintuja. Sen sijaan itäisellä puolella ovat Kivijärvensuo sekä muut suoalueet vesistöinen varmaankin houkuttelevat pysähtyviä lintuja, niiden oman paikallisen linnuston lisäksi.

Taulukko 13 Lajihavaintojen Hervan syysseurannassa havaitut lintulajit (ml. paikalliset ja kiertelevät), niiden määrät ja uhanalaisuusluokitus. (EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen, DIR = Euroopan lintudirektiivin I-liitteen laji)

Laji	Tieteellinen nimi	Määrä	Uhanalaisuus
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	18	LC
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	1	LC/DIR
Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	1	VU, DIR
Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>	1	NT
Hiiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	2	VU, DIR
Kurki	<i>Grus grus</i>	57	LC, DIR
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	12	LC
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	4	NT
Tilhi	<i>Bombycilla garrulus</i>	40	LC
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	10	LC
Rastaslaji	<i>Turdus sp.</i>	165	LC
Puukiiپیج	<i>Certhia familiaris</i>	1	LC
Korppi	<i>Corvus corrax</i>	5	LC
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	25	LC
Järripeippo	<i>Fringilla montifringilla</i>	297	NT
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	50	LC
Urpiainen	<i>Carduelis flammea</i>	10	LC

8. Viittaukset

- Ilmatieteenlaitos.2024. <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/tuulet>
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi : Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle – 2. korjattu painos
- BirdLife Finland Uhanalaiset lajit Suomessa. Saatavilla osoitteessa: <https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhanalaisuus/suomi/>.
- Kansikuva ja valokuvat: Vili Törmänen 2024